

Създаване на нова орехова градина

Повсеместното разпространение на ореха като единични растения в нашата страна показва неговата голяма пластичност по отношение изискванията му за почва и климат. Когато става въпрос за създаване на по-големи насаждения обаче, подходът трябва да бъде много по-внимателен. За нашите географски ширини орехът е култура с най-дълъг период на плододаване. Ценните му качества, като плод и дървесина са му отредили водещо място в групата на орехоплодните култури. Отглеждането на ореха по нашите земи е вековна традиция, но сегашното състояние на промишлените насаждения не е много добро. Голяма част от тях са не толкова стари, колкото не добре поддържани, с неефективно плододаване, други просто са изоставени. Ето защо създаването на нови насаждения придобива актуалност, а за орехоплодните култури нашата страна има специални договорености в рамките на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз.

Целта на настоящия материал е да засили вниманието на земеделските производители към някои специфични особености при създаването на нови насаждения. На първо място, това е изборът на подходящ терен. Орехът се развива успешно на различни типове почви - от слабо кисела до слабо алкална реакция от групата на черноземите, горски почви, алувиално-ливадни и др. За по-добро плододаване обаче се избират леки, богати, наносни и топли почви, с дълбок почвен хоризонт. Орехът не понася заблатени, студени с близка материнска скала или подпочвена вода. Почвите с достатъчно калций и фосфорни соли благоприятстват много развитието и плододаването на ореха, тъй като тези елементи подпомагат образуването на плодовата черупка и ядката. Орехът е чувствителен на повратни студове и късни слани през пролетта. Това налага избраната площ да бъде с много добър въздушен дренаж и да се избягват ниски затворени котловини, където се задържа за по-продължителен период студен въздух. Много подходящи за целта са терени с лек наклон. Тези с южно изложение не са от най-добрите. Близостта на водни басейни намалява отрицателното влияние на ниските температури. Орехът е сухоустойчива култура, но площите с възможност за напояване са за предпочитане, тъй като през първите години след засаждане е необходимо поливане за по-бързо формиране на короната.

Според Н. Недев (1968) в зависимост от климатичните условия **у нас** са определени **два основни района за отглеждане на орехи**.

1. Райони с най-благоприятни климатични условия. Това са тези, в които честотата на годишните минимални температури – 20 °C през април е от 0 до 20%, а честотата на годините с минимални температури под – 25⁰ °C през зимния период е от 0 до 10%. Тук спадат Черноморското крайбрежие, Източнородопския, Сакарския, Средногорския, Тракийския, Източностаропланинския и Дунавския райони.

2. Райони с благоприятни климатични условия. Параметрите на тези райони са честота на годините с минимални температури под –30 °C през април от 0 до 25⁰ °C от 10 до 20%. Това са районите Североизточен, Централен-Северобългарски и Северозападен.

При създаване на ново насаждение най-важният момент е избора на подходящ сорт. Българската и световната селекции предоставят на земеделския производител широка гама от сортове с различни качества. Преди да изберем подходящия сорт, е необходимо проучване изискванията на пазара. За нашите условия най-подходящи са българските сортове. През последните години се внедряват и някои чужди сортове с много добра добивност и качества, които се развиват и плододават успешно при климатичните условия на страната. **При избора на подходящ сорт се вземат предвид следните изисквания:**

- Новото насаждение трябва да бъде най-малко от два едновременно цъфтящи сорта.
- Избраните сортове трябва да са подходящи за агроклиматичните условия на района.
- Да превъзхождат по добивност и качества на плодовете стандартния сорт.
- Да притежават толерантност или устойчивост на икономически най-важните болести.
- Да встъпват рано в плододаване и бързо да достигат пълна добивност.

Агротехническите мероприятия при създаване на ново насаждение имат някои особености, на които трябва да се обърне внимание. Основната част от кореновата система на ореха е разположена в слоя до 1 м. Не малка част от нея обаче прониква на много по-голяма дълбочина. Този факт поражда нуждата от стабилно запасяващо торене и задължително риголване на 60-70 см дълбочина. Количеството макроторове се определя след задължителен анализ на почвена проба. Много добър ефект се получава от внасянето на 4-6 тона оборски тор на декар за подобрене на хранителния режим и структурата на почвата. След основната обработка се извършват 2-3-4 допълнителни за привеждане на почвата в състояние, подходящо за засаждане. Схемите на засаждане се определят в зависимост от площта, наклона и изложението.

РАЗХОДИ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА 1 ДКА ОРЕХИ

Най-често се прилага 10X8 м, 10X10 м или 12 X 12 м. засаждане. Добре е посадъчните ямки да се изкопаят няколко месеца преди засаждането и допълнително да се наторят с по 1 кофа оборски тор, 100-120 г суперфосфат и 80-100 г калиев тор. Внасянето по 10 г на ямка гранулиран тераует и потапянето на корените в разтвор от същия препарат преди засаждане дава много добър ефект.

Друга особеност на ореховите насаждения е малкият брой растения на декар, което позволява да се извърши уплътняване в реда с бързо плододавачи култури като праскови, пешници и др. През първите 4-5 години междуредията също могат да се засяват с подкултури (фасул, грах, дини и други ниски култури) за получаване на допълнителни доходи. За Южна България е подходящо есенното засаждане, но за Северна България е по-добре то да се извърши през пролетта. Полагането на добри грижи по отглеждането на орехите през първите 3-5 години, като поливане и резитби, са от особено значение, за бързо формиране на корона и ранно встъпване в плододаване.

В сравнение с другите овощни видове разходите по създаване на ново орехово насаждение са едни от най-ниските. Те могат да се обобщят в таблицата.

№	МЕРОПРИЯТИЯ И МАТЕРИАЛИ	СТОЙНОСТ за 1 дка
I. МАТЕРИАЛИ, 6 т.ч.		238,06
1.	Посадъчен материал	108,00
2.	Торове	89,38
3.	Препарати	37,08
4.	Вода поливна	3,60
II. ПРЕДПОСАДЪЧНА ПОДГОТОВКА И ЗАСАЖДАНЕ, в т.ч.		159,43
1.	Механизирани дейности	134,00
2.	Ръчни дейности	25,43
III. ОТГЛЕЖДАНЕ ПРЕЗ ПЪРВАТА ГОДИНА		39,65
ОБЩО РАЗХОДИ:		437,14
IV. ОТГЛЕЖДАНЕ II, III, IV ГОДИНА		132,18

Д-р Кирил Славов
Областна служба за съвети в земеделието
гр. Шумен

в. Агросвят 7/2005